

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2013 m. spalio 10 d.*

„Sąjungos pilietybė — SESV 20 ir 21 straipsniai — Direktyva 2004/38/EB — Trečiosios valstybės piliečio, tiesioginio aukštutinės linijos mažamečio Sąjungos piliečio giminaičio, teisė gyventi šalyje — Sąjungos piliečiai, gimę ne savo pilietybės valstybėje narėje, ir nepasinaudoję savo teise laisvai judėti — Pagrindinės teisės“

Byloje C-86/12

dėl *Cour administrative* (Liuksemburgas) 2012 m. vasario 16 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2012 m. vasario 20 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Adzo Domenyo Alokpa,

Jarel Moudoulou,

Eja Moudoulou

prieš

Ministre du Travail, de l'Emploi et de l'Immigration

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkė R. Silva de Lapuerta (pranešėja), teisėjai J. L. da Cruz Vilaça, G. Arestis, J.-C. Bonichot ir A. Arabadžiev

generalinis advokatas P. Mengozzi,

posėdžio sekretorius V. Tourrès, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2013 m. sausio 17 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- A. D. Alokpa ir jos sūnų Jarel ir Eja Moudoulou, atstovaujamų advokatų A. Fatholahzadeh ir S. Freyermuth,
- Liuksemburgo vyriausybės, atstovaujamos P. Frantzen ir C. Schiltz, padedamų advokatės L. Maniewski,
- Belgijos vyriausybės, atstovaujamos T. Materne ir C. Pochet,

* Proceso kalba: prancūzų.

- Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek ir J. Vláčil,
- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos T. Henze, N. Graf Vitzthum ir A. Wiedmann,
- Graikijos vyriausybės, atstovaujamos T. Papadopoulou,
- Lietuvos vyriausybės, atstovaujamos D. Kriauciūno ir V. Balčiūnaitės,
- Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos M. Bulterman ir C. Wissels,
- Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna ir M. Szpunar,
- Europos Komisijos, atstovaujamos D. Maidani ir C. Tufvesson,

susipažinęs su 2013 m. kovo 21 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su SESV 20 ir 21 straipsnių ir 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičiančios Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinančios Direktyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB (OL L 158, p. 77, ir klaidų ištaisymai OL L229, p. 35, ir OL L 197, 2005 m., p. 34; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 5 t., p. 46), išaiškinimu.
- 2 Šis prašymas buvo pateiktas nagrinėjant A. D. Alokpa ir jos sūnų Jarel ir Eja Moudoulou ginčą su Darbo, užimtumo ir imigracijos ministro (*ministre du Travail, de l'Emploi et de l'Immigration*) dėl šio sprendimo atsisakyti pripažinti A. D. Alokpa teisę gyventi Liuksemburge ir nurodymo išvykti iš šios valstybės narės teritorijos.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Direktyvos 2003/86/EB ir 2003/109/EB

- 3 Pagal 2003 m. rugsėjo 22 d. Tarybos direktyvos 2003/86/EB dėl teisės į šeimos susijungimą (OL L 251, p. 12; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 224) 1 straipsnį ir 2003 m. lapkričio 25 d. Tarybos direktyvos 2003/109/EB dėl trečiųjų valstybių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, statuso (OL L 16, 2004, p. 44; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 272) 1 straipsnio a punktą šiomis direktyvomis siekiama nustatyti valstybių narių teritorijoje teisėtai gyvenantiems trečiųjų šalių piliečiams naudojimosi šeimos susijungimo teise sąlygas ir tokias sąlygas, kuriomis valstybė narė suteikia ilgalaikio gyventojų statusą jos teritorijoje teisėtai gyvenantiems trečiųjų šalių piliečiams ir panaikina tokį statusą, ir su tokiu statusu susijusias teises.

Direktyva 2004/38

4 Direktyvos 2004/38 2 straipsnyje „Apibrėžimai“ nurodyta:

„Šioje direktyvoje:

1) „Sąjungos pilietis“ – tai bet kuris asmuo, turintis valstybės narės pilietybę;

2) „Šeimos narys“ – tai:

<...>

d) piliečio ir sutuoktinio ar partnerio pagal b punkto apibrėžimą išlaikomi tiesioginiai giminaičiai, esantys aukščiau pagal giminystės liniją;

3) „priimančioji valstybė narė“ – tai valstybė narė, į kurią atvyksta Sąjungos pilietis, pasinaudodamas savo laisvo judėjimo ir gyvenimo teise.“

5 Direktyvos 2004/38 3 straipsnio „Naudos gavėjai [Asmenys, kuriems taikoma direktyva]“ 1 dalyje nurodyta:

„Ši direktyva taikoma visiems Sąjungos piliečiams, kurie atvyksta į kitą valstybę narę, kurios piliečiai jie nėra [arba joje gyvena], ir 2 straipsnyje [2 straipsnio 2 punkte] apibrėžtiems jų šeimos nariams, kurie juos lydi arba prisijungia prie jų.“

6 Direktyvos 2004/38 7 straipsnis „Teisė gyventi šalyje ilgiau kaip tris mėnesius“ suformuluotas taip:

„1. Visi Sąjungos piliečiai turi teisę gyventi kitos valstybės narės šalyje [teritorijoje] ilgiau kaip tris mėnesius, jei jie:

a) yra darbuotojai ar savarankiškai dirbantieji priimančiojoje valstybėje narėje arba

b) turi pakankamai išteklių sau ir savo šeimos nariams, kad per savo gyvenimo šalyje laikotarpį netaptų našta priimančiosios valstybės narės socialinės paramos sistemai, ir turi visavertį sveikatos draudimą priimančiojoje valstybėje narėje, arba

c)

— yra priimti į privačią arba valstybinę instituciją, akredituotą ar finansuojamą priimančiosios valstybės narės pagal savo įstatymų ar kitų teisės aktų praktiką, turėdami pagrindinį studijų kurso baigimo tikslą, įskaitant profesinį rengimą, ir

— turi visavertį sveikatos draudimą priimančiojoje valstybėje narėje ir užtikrina atitinkamą nacionalinę instituciją pateikdami deklaraciją ar kitokiu jos pasirinktu lygiaverčiu būdu, kad jie turi pakankamai išteklių sau ir savo šeimos nariams, kad per savo gyvenimo šalyje laikotarpį netaptų našta priimančiosios valstybės narės socialinės paramos sistemai, arba

d) yra Sąjungos pilietis, kuris atitinka a, b arba c punkto reikalavimus, lydintys ar kartu vykstantys šeimos nariai.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodyta gyvenimo šalyje teisė taikoma šeimos nariams, kurie nėra valstybės narės piliečiai, lydintiems ar vykstantiems kartu su Sąjungos piliečiu priimančiojoje valstybėje narėje, jei toks Sąjungos pilietis atitinka 1 dalies a, b arba c punkto reikalavimus.

<...>“

Liuksemburgo teisė

7 2008 m. rugpjūčio 29 d. Įstatymu dėl laisvo asmenų judėjimo ir imigracijos (*loi du 29 août 2008 portant sur la libre circulation des personnes et l'immigration; Mémorial A 2008, p. 2024, toliau - Įstatymas dėl laisvo judėjimo*) siekta perkelti į Liuksemburgo teisės sistemą direktyvas 2003/86 ir 2004/38.

8 Pagal minėto įstatymo 6 straipsnį:

„1. Visi Sąjungos piliečiai turi teisę gyventi šalies teritorijoje ilgiau kaip tris mėnesius, jeigu jie tenkina vieną iš šių sąlygų:

- 1) yra darbuotojai, dirbantys samdomą darbą, ar savarankiškai dirbantys asmenys;
- 2) turi pakankamai finansinių išteklių sau ir savo šeimos nariams, nurodytiems 12 straipsnyje, kad netaptų našta socialinės paramos sistemai, ir sveikatos draudimą;
- 3) turi pagrindinį tikslą mokytis ir yra įtraukti į valstybinės ar pagal galiojančias įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatas Liuksemburgo Didžiojoje Hercogystėje akredituotos privačios mokymo įstaigos sąrašus arba lankys profesinius mokymus, esančius tokio mokymosi dalimi, ir turi pakankamai finansinių išteklių sau ir savo šeimos nariams, kad netaptų našta socialinės paramos sistemai, ir sveikatos draudimą.

2. Liuksemburgo Didžiosios Hercogystės reglamente nurodomos išteklių sumos, kurias reikia turėti pagal 1 dalies 2 ir 3 punktus, ir tvarka, kuria vadovaujantis pateikiami įrodymai.

<...>“

9 Šio įstatymo 12 straipsnyje numatyta:

„1. Šeimos nariais laikomi:

<...>

d) Sąjungos piliečio ir sutuoktinio arba partnerio, nurodyto b punkte, išlaikomi tiesiosios aukštutinės linijos giminaičiai.

2. Ministras gali bet kuriam kitam šeimos nariui, nesvarbu, kokia jo pilietybė, kuris nepatenka į sąvokos 1 dalyje apibrėžtį, išduoti leidimą gyventi šalies teritorijoje, jeigu jis atitinka vieną iš šių sąlygų:

- 1) šalyje, iš kurios atvyko, buvo išlaikomas pagrindinę teisę gyventi šalyje turinčio Sąjungos piliečio arba buvo jo namų ūkio narys;
- 2) dėl rimtų sveikatos priežasčių Sąjungos pilietis suinteresuotajam šeimos nariui būtinai turi teikti asmeninę priežiūrą.

Ankstesnėje pastraipoje nurodytų šeimos narių prašymai atvykti į šalį ir apsigyventi šalyje yra išsamiai išnagrinėjami atsižvelgiant į jų asmeninę padėtį.

<...>“

10 Pagal to paties įstatymo 103 straipsnį:

„Prieš priimdamas sprendimą trečiosios valstybės piliečio atžvilgiu atsisakyti išduoti leidimą gyventi šalyje, atšaukti leidimą gyventi šalyje, nepratęsti leidimo gyventi šalyje arba išsiųsti jį iš šalies teritorijos ministras pirmiausia atsižvelgia į suinteresuotojo asmens gyvenimo Liuksemburgo teritorijoje trukmę, jo amžių, sveikatos būklę, šeiminių ir ekonominę padėtį, jo socialinės ir kultūrinės integracijos laipsnį šalyje ir sąsajas su kilmės šalimi, išskyrus atvejus, kai jo buvimas kelia grėsmę viešajai tvarkai arba visuomenės saugumui.

Joks sprendimas išsiųsti iš šalies teritorijos, išskyrus tą, kuris grindžiamas rimtais visuomenės saugumo pagrindais, negali būti priimtas dėl teisėto atstovo nelydimo nepilnamečio, nebent išsiųsti yra būtina dėl jo intereso.“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

- 11 A. D. Alokpa, Togo pilietė, 2006 m. lapkričio 21 d. Liuksemburgo valdžios institucijoms pateikė tarptautinės apsaugos prašymą pagal 2006 m. gegužės 5 d. Įstatymą dėl teisės į prieglobstį ir papildomų apsaugos formų (*la loi du 5 mai 2006 relative au droit d'asile et à des formes complémentaires de protection; Mémorial A*, 2006, p. 1402). Tačiau šį prašymą Liuksemburgo valdžios institucijos atmetė, o Liuksemburgo teismai jų sprendimą patvirtino.
- 12 Vėliau A. D. Alokpa minėtoms institucijoms pateikė prašymą taikyti jai pakantumo statusą (*statut de tolérance*). Nors iš pradžių buvo priimtas sprendimas atmesti šį prašymą, jis buvo dar kartą apsvaistytas ir šis statusas A. D. Alokpa buvo suteiktas iki 2008 m. gruodžio 31 d. todėl, kad 2008 m. rugpjūčio 17 d. ji Liuksemburge pagimdė dvynius, kuriems dėl priešlaikinio gimimo buvo reikalinga medicininė pagalba.
- 13 Registruodamas vaikų gimimą M. Moudoulou, Prancūzijos pilietis, pripažino A. D. Alokpa vaikų tėvystę. Jie turi Prancūzijos pilietybę, Prancūzijos pasai ir asmens tapatybės kortelės jiems buvo išduoti atitinkamai 2009 m. gegužės 15 d. ir birželio 4 d.
- 14 Tuo metu Liuksemburgo valdžios institucijos atmetė A. D. Alokpa pateiktą prašymą pratęsti pakantumo statusą, tačiau priėmė sprendimą atidėti išsiuntimą iki 2010 m. birželio 5 d., galiojimo terminas nebuvo pratęstas.
- 15 2010 m. gegužės 6 d. A. D. Alokpa pateikė prašymą išduoti jai leidimą gyventi šalyje pagal Įstatymą dėl laisvo judėjimo. Atsakydama į ministro prašymą pateikti papildomai informacijos, A. D. Alokpa nurodė, kad ji negali su savo vaikais apsigyventi Prancūzijos teritorijoje, kur gyvena jų tėvas, nes ji neturi kontaktų su savo vaikų tėvu, ir kad vaikai gimė prieš laiką, todėl jiems būtina medicininė priežiūra Liuksemburge. 2010 m. spalio 14 d. sprendimu ministras atmetė šį prašymą.
- 16 Pagal šį sprendimą, pirma, Sąjungos piliečio šeimos narių teisė gyventi šalyje taikoma tik šio piliečio išlaikomiems tiesiosios aukštutinės linijos giminaičiams, tačiau A. D. Alokpa šios sąlygos netenkina. Antra, A. D. Alokpa vaikai netenkina Įstatymo dėl laisvo judėjimo 6 straipsnio 1 dalyje įtvirtintų sąlygų. Be to, minėtame sprendime pažymėta, kad jos vaikų medicininė priežiūra gali būti puikusiai užtikrinta Prancūzijoje ir kad A. D. Alokpa taip pat neatitiko reikalavimų, keliamų norint gauti leidimą gyventi kitais minėtame įstatyme numatytais pagrindais.
- 17 A. D. Alokpa savo ir vaikų vardu apskundė ministro sprendimą *tribunal administratif* (administracinis teismas) (Liuksemburgas). 2011 m. rugsėjo 21 d. sprendimu šis teismas skundą atmetė kaip nepagrįstą. 2011 m. spalio 31 d. prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas gavo apeliacinį skundą, kuriame A. D. Alokpa apskundė 2011 m. rugsėjo 21 d. sprendimą.

- 18 Šis teismas pažymi, kad neginčijama, jog A.D. Alokpa vaikai niekada negyveno bendro šeimos gyvenimo su savo tėvu, kuris tik užregistravo jų gimimo faktą ir suteikė galimybę išduoti jiems Prancūzijos asmens tapatybės dokumentus. Be to, šis teismas konstatuoja, kad A.D. Alokpa ir jos vaikai bendrą šeimos gyvenimą faktiškai gyvena globos namuose, kur apsigyveno po užsitęsusio jos vaikų buvimo gimdymo namuose, ir kad šie vaikai, kitaip tariant, niekada nepasinaudojo savo teise laisvai judėti.
- 19 Tokiomis aplinkybėmis *Cour administrative* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar SESV 20 straipsnis, prireikus kartu su [Europos Sąjungos] pagrindinių teisių chartijos 20, 21, 24, 33 ir 34 straipsniais, vienu ar keliais, taikomais atskirai ar kartu, turi būti aiškinamas taip, kad juo valstybei narei draudžiama, pirma, atsisakyti leisti trečiosios valstybės piliečiui, vienam išlaikančiam mažamečius vaikus, Sąjungos piliečius, gyventi valstybėje narėje, kurioje vaikai gyvena kartu su juo nuo pat gimimo, tačiau kurios pilietybės jie neturi, ir, antra, atsisakyti išduoti šiam trečiosios valstybės piliečiui leidimą gyventi arba leidimą dirbti?“

Ar tokiais sprendimais iš minėtų vaikų jų gyvenamosios vietos valstybėje, kurioje jie [gyvena] nuo pat gimimo, atimama teisė veiksmingai naudotis su jų, kaip Sąjungos piliečių, statusu susijusiomis pagrindinėmis teisėmis nagrinėjant atvejį, kai kitas jų tiesiosios aukštutinės linijos giminaitis, su kuriuo jie niekada negyveno bendro šeimos gyvenimo, gyvena kitoje Sąjungos valstybėje narėje, kurios pilietis yra?“

Dėl prejudicinio klausimo

- 20 Pirmiausia, reikia pažymėti, kad net jei prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo klausimus apribojo tik SESV 20 straipsnio išaiškinimu, ši aplinkybė nekliudo Teisingumo Teismui pateikti jam išsamaus Sąjungos teisės aiškinimo, kuris gali būti naudingas sprendimui šio teismo nagrinėjamoje byloje priimti, neatsižvelgiant į tai, ar jis apie tai užsimena savo pateiktuose klausimuose (šiuo klausimu žr. 2011 m. gegužės 5 d. Sprendimo *McCarthy*, C-434/09, Rink. p. I-3375, 24 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 21 Todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimas turi būti suprantamas taip, kad juo iš esmės siekiama išsiaiškinti, ar tokioje situacijoje, kokia nagrinėjama pagrindinėje byloje, SESV 20 ir 21 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad jais valstybei narei draudžiama atsisakyti leisti trečiosios valstybės piliečiui, vienam išlaikančiam mažamečius vaikus, Sąjungos piliečius, gyventi jos teritorijoje, kai vaikai gyvena kartu su juo šioje valstybėje narėje nuo pat gimimo, tačiau neturi jos pilietybės ir niekada nepasinaudojo savo teise laisvai judėti.
- 22 Šiuo požiūriu reikia priminti, kad iš tiesų Sutarties nuostatomis, susijusiomis su Sąjungos pilietybe, trečiųjų šalių piliečiams galimos suteikti teisės yra ne savarankiškos šių trečiųjų šalių piliečių teisės, bet išvestinės, igyjamos Sąjungos piliečiui įgyvendinant judėjimo laisvę. Minėtų išvestinių teisių, konkrečiai, Sąjungos piliečio šeimos narių teisių atvykti į šalį, tikslas ir pateisinimas grindžiamas išvada, kad atsisakius jas pripažinti gali būti pažeista Sąjungos piliečio teisė laisvai judėti ir atgrasoma naudotis teise įvažiuoti į priimančiąją valstybę narę ir joje apsigyventi (šiuo klausimu žr. 2013 m. gegužės 8 d. Sprendimo *Ymeraga ir Ymeraga-Tafarshiku*, C-87/12, 35 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 23 Be to, reikia pabrėžti, kad pasitaiko situacijų, kurias galima apibūdinti taip, kad net jeigu jos reglamentuojamos teisės aktais, kurie *a priori* patenka į valstybių narių kompetenciją, t. y. teisės aktais, susijusiais su trečiųjų šalių piliečių teise įvažiuoti į šalį ir joje apsigyventi, ir joms netaikoma antrinė teisė, pagal kurią esant tam tikroms sąlygoms tokia teisė suteikiama, vis dėlto pagal savo pobūdį jos susijusios su Sąjungos piliečio judėjimo laisve, kai, kad ši laisvė nebūtų pažeista, draudžiama atsisakyti

pripažinti minėtiems trečiųjų valstybių piliečiams teisę įvažiuoti į valstybę narę ir apsigyventi joje, t. y. ten, kur šis Sąjungos pilietis gyvena (žr. minėto Sprendimo Ymeraga ir Ymeraga-Tafarshiku, 37 punktą).

- 24 Nagrinėjamu atveju pažymėtina, pirma, kad A. D. Alokpa negalima laikyti asmeniu, kuriam taikytina Direktyva 2004/38, kaip tai suprantama pagal jos 3 straipsnio 1 dalį.
- 25 Iš tikrųjų iš Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad Sąjungos piliečio, turinčio teisę gyventi šalyje, „išlaikomo“ šeimos nario statusas yra faktinė situacija, kai turintis teisę apsigyventi asmuo finansiškai aprūpina šeimos narį, todėl esant priešingai situacijai, t. y. kai asmuo, turintis teisę gyventi šalyje, yra išlaikomas trečiosios valstybės piliečio, pastarasis negali pasiremti šio asmens, turinčio teisę gyventi šalyje, „išlaikomo“ giminaičio pagal tiesiąją aukštutinę giminystės liniją statusu, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2004/38, kad galėtų pasinaudoti teise gyventi priimančiojoje valstybėje narėje (2012 m. lapkričio 8 d. Sprendimo *Iida*, C-40/11, 55 punktas).
- 26 Nagrinėjamu atveju asmenys, turintys teisę gyventi šalyje, yra abu A. D. Alokpa sūnūs, kurie faktiškai pastarosios yra išlaikomi, todėl ši negali pasiremti išlaikomo tiesiosios aukštutinės linijos giminaičio, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2004/38, statusu.
- 27 Tačiau, nagrinėdamas panašią į pagrindinės bylos situaciją, kai Sąjungos pilietis gimė priimančiojoje valstybėje narėje ir nebuvo pasinaudojęs teise laisvai judėti, Teisingumo Teismas pripažino, kad formuluotė „turi“ pakankamai išteklių, nurodyta analogiškoje Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 1 dalies b punktu nuostatoje, turi būti aiškinama taip, kad pakanka, jog Sąjungos piliečiai disponuotų tokiais išteklių, kuriais juos gali aprūpinti, be kita ko, trečiosios valstybės pilietis, vienas iš atitinkamų mažamečių piliečių tėvų, ir šioje nuostatoje nenumatyta jokių jų kilmės reikalavimų (šiuo klausimu žr., kalbant apie Sąjungos teisės aktus, galiojusius iki šios direktyvos, 2004 m. spalio 19 d. Sprendimo *Zhu ir Chen*, C-200/02, Rink. p. I-9925, 28 ir 30 punktus).
- 28 Todėl buvo nuspręsta, kad sprendimas vienam iš vaiko tėvų, valstybės narės ar trečiosios valstybės piliečiui, realiai globojančiam Sąjungos nepilnametį pilietį, neleisti apsigyventi kartu su šiuo vaiku priimančiojoje valstybėje narėje reikštų, kad vaiko teisė apsigyventi šalyje prarastų prasmę, nes tam, kad mažametis vaikas galėtų pasinaudoti teise apsigyventi, jis privalėtų turėti teisę būti lydimas savo globėjo, kuris dėl šios priežasties turi turėti teisę gyventi kartu su vaiku visą laiką (žr. minėtų sprendimų *Zhu ir Chen* 45 punktą ir *Iida* 69 punktą).
- 29 Taigi, jeigu teisė gyventi priimančiojoje valstybėje narėje SESV 21 straipsniu ir Direktyva 2004/38 suteikiama kitos valstybės narės mažamečiam piliečiui, atitinkančiam sąlygas, nustatytas šios direktyvos 7 straipsnio 1 dalies b punkte, pagal šias nuostatas leidžiama vienam iš tėvų, faktiškai išlaikančiam šį pilietį, gyventi kartu su juo priimančiojoje valstybėje narėje (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Zhu ir Chen* 46 ir 47 punktus).
- 30 Nagrinėjamu atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui reikia patikrinti, ar A. D. Alokpa atitinka Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 1 dalyje nustatytas sąlygas, todėl turi teisę gyventi priimančiojoje valstybėje narėje, remiantis SESV 21 straipsniu. Konkrečiai, šis teismas turi patikrinti, ar minėti vaikai patys arba savo motinos dėka turi pakankamai išteklių ir visą sveikatos draudimą, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 1 dalies b punktą.
- 31 Jeigu Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 1 dalyje nustatytos sąlygos neįvykdytos, SESV 21 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad juo nedraudžiama neleisti A. D. Alokpa gyventi Liuksemburgo teritorijoje.
- 32 Antra, dėl SESV 20 straipsnio, Teisingumo Teismas jau konstatavo, jog egzistuoja labai specifinių situacijų, kai, nepaisant to, kad netaikoma su trečiųjų valstybių piliečių teise gyventi susijusi antrinė teisė ir kad suinteresuotasis Sąjungos pilietis nesinaudojo teise laisvai judėti, vis dėlto išimties tvarka negalima atsisakyti pripažinti trečiosios valstybės piliečio, kuris yra nurodyto Sąjungos piliečio šeimos

narys, teisės gyventi šalyje, nes priešingu atveju būtų paneigtas jo turimos Sąjungos pilietybės veiksmingumas, jei dėl tokio nepripažinimo Sąjungos pilietis faktiškai privalėtų išvykti apskritai iš Sąjungos teritorijos ir iš jo būtų atimtos galimybės naudotis tuo, kas sudaro Sąjungos piliečio statusu suteikiamų teisių esmę (žr. minėtų sprendimų *Iida* 71 punktą ir *Ymeraga ir Ymeraga-Tafarshiku* 36 punktą).

- 33 Taigi, jeigu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas konstatuos, jog pagal SESV 21 straipsnį nedraudžiama neleisti A. D. Alokpa gyventi Liuksemburgo teritorijoje, šis teismas dar turi patikrinti, ar ši teisė gyventi šalyje neturėtų jai būti suteikta išimties tvarka, nes priešingu atveju, jei dėl tokio atsisakymo šie vaikai faktiškai privalėtų išvykti apskritai iš Sąjungos teritorijos ir iš jų būtų atimtos galimybės naudotis svarbiausiomis dėl tokio piliečio statuso suteikiamomis teisėmis, būtų paneigtas suinteresuotojo asmens vaikų turimos Sąjungos pilietybės veiksmingumas.
- 34 Šiuo požiūriu, kaip pažymi generalinis advokatas savo išvados 55 ir 56 punktuose, A. D. Alokpa, kaip Jarel ir Eja Moudoulou motina ir kaip asmuo, kuris faktiškai vienintelis juos globoja nuo gimimo, galėtų pasinaudoti išvestine teise juos lydėti ir apsigyventi su jais Prancūzijos teritorijoje.
- 35 Darytina išvada, kad iš principo dėl Liuksemburgo valdžios institucijų sprendimo nesuteikti A. D. Alokpa teisės gyventi šalyje jos vaikai neprivalėtų išvykti apskritai iš Sąjungos teritorijos. Tačiau prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgdamas į visas pagrindinės bylos aplinkybes, turi įvertinti, ar taip iš tikrųjų yra.
- 36 Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, į pateiktą prejudicinį klausimą reikia atsakyti taip: tokioje kaip pagrindinėje byloje nagrinėjamoje situacijoje SESV 20 ir 21 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad jais valstybei narei nedraudžiama atsisakyti leisti trečiosios valstybės piliečiui gyventi jos teritorijoje, nors šis pilietis vienas išlaiko mažamečius vaikus, Sąjungos piliečius, kurie gyvena kartu su juo šioje valstybėje narėje nuo pat gimimo, tačiau neturi jos pilietybės ir niekada nepasinaudojo savo teise laisvai judėti, jeigu šie Sąjungos piliečiai neatitinka sąlygų, nustatytų Direktyvoje 2004/38, arba jeigu dėl tokio atsisakymo iš minėtų piliečių nebūtų atimtos galimybės veiksmingai naudotis svarbiausiomis dėl Sąjungos piliečio statuso suteikiamomis teisėmis, o ar taip yra iš tikrųjų, turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 37 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nagrinėjamoje byloje, išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

Tokioje kaip pagrindinėje byloje nagrinėjamoje situacijoje SESV 20 ir 21 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad jais valstybei narei nedraudžiama atsisakyti leisti trečiosios valstybės piliečiui gyventi jos teritorijoje, nors šis pilietis vienas išlaiko mažamečius vaikus, Sąjungos piliečius, kurie gyvena kartu su juo šioje valstybėje narėje nuo pat gimimo, tačiau neturi jos pilietybės ir niekada nepasinaudojo savo teise laisvai judėti, jeigu šie Sąjungos piliečiai neatitinka sąlygų, nustatytų 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimoms narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičiančioje Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinančioje Direktyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB, arba jeigu dėl tokio atsisakymo iš minėtų piliečių nebūtų atimtos galimybės veiksmingai naudotis svarbiausiomis dėl Sąjungos piliečio statuso suteikiamomis teisėmis, o ar taip yra iš tikrųjų, turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

Parašai.